

שם המחקר : אנשים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית באוכלוסייה הערבית בישראל: עמדות וסיכוי

ההשתלבות בחברה

רשות המחקר : מכללת אלקאסמי- מכללה אקדמית לחינוך

שנה : 2014

מס' קטלוגי : 110

שמות החוקרים : ד"ר ח'אלד אבו עסבה

מוחמד אבו נסרה

תקציר המחקר

מעטים המחקרים שהתייחסו לנושא של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בחברה הערבית בישראל ומעמדם החברתי. וזאת בשל המחסור במשאבים והשירותים לטיפול באוכלוסייה זו, התעלמות שירותי הרווחה מצרכיהם, חוסר המודעות בחברה הערבית לצרכיהם המיוחדים והטיפול בהם והסתרתם מעיני החברה בשל הסטיגמה החברתית השלילית. המחקר הנוכחי הינו מחקר פורץ דרך הבוחן את עמדות החברה הערבית בישראל מבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, ממשפחותיהם ומהשתלבותם בקהילה.

במחקר השתתפו 314 משפחות ערביות מצפון ומרכז הארץ: 161 משפחות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ו- 153 משפחות לילדים ללא מוגבלות שכלית התפתחותית. המחקר התבסס על שאלון כמותי שפותח לצורכי המחקר הכולל את המשתנים הבאים: עמדות מבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית (A.T.D.P- Attitude Toward Disabled Persons Scale), עמדות כלפי השתלבות בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בקהילה (CLAS-MR- The Community Living Attitude Scale, Mental Retardation) (Form), עמדות כלפי משפחות עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ומשתנים דמוגרפיים (מגדר, גיל, ילדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, השכלה, מצב סוציו-אקונומי ורמת דתיות).

ממצאי המחקר מלמדים כי החברה הערבית נושאת בעמדות חיוביות בינוניות כלפי בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית. החברה הערבית תומכת במידה בינונית בזכותם של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית לממש את זכויותיהם בתחומי החיים השונים ובזכותם להביע את דעתם בהחלטות וקביעת מדיניות המשפיעות על חייהם; תוך התנגדות להדרתם מהקהילה. יחד עם זאת, החברה הערבית תומכת במידה רבה בצורך להשגיח ולהגן על בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית בחיי היומיום. ועוד, ממצאי המחקר הצביעו כי החברה הערבית מחזיקה בעמדות חיוביות בינוניות ממשפחות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. הממצאים מורים על תמיכה בינונית-גבוהה בזכותיהן של משפחות לילדים עם מוגבלות שכלית

התפתחותית לממש את זכויותיהן בתחומי החיים השונים, תמיכה נמוכה ברצון להתרחק ולהימנע ממגע עם משפחות אלו או הדרתן מהקהילה.

כמו כן, ממצאי המחקר מלמדים כי משפחות לילדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית מחזיקות בעמדות חיוביות יותר מבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית מאשר משפחות לילדים ללא מוגבלות שכלית התפתחותית. משפחות לילדים ללא מוגבלות שכלית התפתחותית נמנעות מלהיות במגע עם משפחות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית יותר מאשר משפחות לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. לעומת זאת, משפחות לילדים ללא מוגבלות שכלית התפתחותית תומכות במשפחות לילדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, בזכויותיהן ובמימושן בפועל יותר ממשפחות לילדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית.

זאת ועוד, ממצאי המחקר הצביעו כי משפחות משכילות, בעלות מצב סוציו-אקונומי גבוה ונשים מחזיקות בעמדות חיוביות מבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ממשפחותיהם ומהשתלבותם בקהילה. לסיכום, השוואת ממצאי המחקר עם ממצאיהם של מחקרים קודמים בתחום מלמדים על שינוי בעמדות האוכלוסייה הערבית כלפי בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית, מעמדות שליליות לעמדות חיוביות-בינוניות. למרות שינוי חיובי זה, אלא שעדיין אין בו מספיק, ויש לחתור להעלות את הנושא לשיח הציבורי של החברה הערבית, ולפעול למען קידום מעמדם החברתי של בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ומשפחותיהם ושילובם בקהילה. אנו תקווה כי ממצאי המחקר והמלצותיו יצליחו לעורר דיון חברתי ער סביב הנושא ולספק כלים ואסטרטגיות לקובעי המדיניות והעוסקים במלאכות הטיפול להתוויית מדיניות ופיתוח כלים לתמיכה בבעלי מוגבלות שכלית התפתחותית ומשפחותיהם ולסייע בהשתלבותם בקהילה.

- [למחקר המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)